

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

ONDERWIJSRESULTATEN VOORTGEZET ONDERWIJS 2020

TECHNISCHE TOELICHTING

Utrecht, maart 2020

INHOUD

1	Inleiding 3
1.1	Algemeen 3
1.2	Ontwikkelingen model onderwijsresultaten 3
1.3	Wijzigingen Onderwijsresultatenmodel 2020 3
1.4	Terminologie 4
1.5	Gegevens 5
2	Berekeningswijze onderwijsresultaten 6
2.1	Inleiding 6
2.2	Uitgangspunten bepaling onderwijsresultaten 6
2.3	Bepaling onderwijsresultaten op hoofdlijnen 6
3	Correctiefactoren en normen 11
3.1	Correctiefactoren 11
4	De indicatoren 14
4.1	Inleiding 14
4.2	Onderwijspositie t.o.v. advies po 14
4.3	Onderbouwsnelheid 17
4.4	Bovenbouwsucces 18
4.5	Examencijfers 22
4.6	Verschil SE-CE 24
5	Beoordeling onderwijsresultaten per onderwijssoort 27
Bijlage I	Controle correctiefactoren 29
Bijlage II	Hoe wordt met afrondingen gewerkt 30
Bijlage III	Rekenvoorbeeld per indicator 31
Bijlage IV	Begrippen 36
Bijlage V	Onderwijsresultatenmodel vanaf 2020: wijzigingen 37

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Deze technische toelichting op het onderwijsresultatenmodel voortgezet onderwijs (VO) is bedoeld voor mensen die zich willen verdiepen in de details van de berekeningswijze. Aan deze technische toelichting kunnen geen rechten worden ontleend.

De opbouw van deze technische toelichting is als volgt.

Hoofdstuk 2 van deze toelichting beschrijft globaal hoe de onderwijsresultaten worden berekend. In hoofdstuk 3 staat vermeld hoe de correctiefactoren en de normen zijn bepaald. Hoofdstuk 4 bevat de gedetailleerde berekeningswijze voor elke indicator. In het laatste hoofdstuk is toegelicht hoe het berekend eindoordeel van de onderwijsresultaten tot stand komt.

Deze toelichting heeft vijf bijlagen. In bijlage I is beschreven hoe de correctiefactoren zijn bepaald. Bijlage II beschrijft hoe we omgaan met afrondingen van de berekende waarden. Bijlagen III bevat per indicator een rekenvoorbeeld. In bijlage IV staat de begrippenlijst. Bijlage V bevat de wijzigingen in het Onderwijsresultatenmodel vanaf 2020

1.2 Ontwikkelingen model onderwijsresultaten

Er is een aantal wijzigingen in het Onderwijsresultatenmodel VO. Deze wijzigingen gelden vanaf 1 maart 2020.

Het vorige Onderwijsresultatenmodel voor het voortgezet onderwijs was sinds 2016 van kracht. Bij de start was afgesproken dat het model na 3 jaar herijkt zou worden. Voor deze herijking hebben we het onderwijsveld geconsulteerd met een reeks klankbordgroepbijeenkomsten. Daarnaast zijn er uitgebreide statistische en omgevingsanalyses uitgevoerd om het model te toetsen. De wijzigingen zijn de uitkomst van de gesprekken en de analyses en betreffen veranderingen in de normen en correctiefactoren van het Onderwijsresultatenmodel VO.

1.3 Wijzigingen Onderwijsresultatenmodel 2020

In deze paragraaf worden de wijzigingen van het Onderwijsresultatenmodel 2020 kort beschreven. Een uitgebreidere toelichting staat in de vervolg hoofdstukken en bijlagen.

Norm Bovenbouwsucces havo verhoogd

De normen blijven gelijk, behalve de norm voor de indicator 'Bovenbouwsucces' van het havo. Deze wordt wel verhoogd, enerzijds omdat er zorgen bestaan over het havo, anderzijds omdat in het huidige model de norm coulanter is voor het havo dan voor de andere onderwijssoorten.

Correctiefactor lwoo stopt

De correctiefactor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) stopt. Met de invoering van Passend Onderwijs is het lwoo niet meer voor alle scholen op uniforme wijze bepaald. Het effect van het wegvallen van deze correctiefactor is beperkt, omdat de correctie grotendeels opgevangen wordt door de aanpassing van de correctiefactor apcg.

De correctiefactor lwoo werd gebruikt voor de indicatoren Bovenbouwsucces en Examencijfers.

Nieuwe correctiefactor opstroom

Er komt een nieuwe correctiefactor voor opstroom van vmbo (g)t naar havo en van havo naar vwo. Hiermee stimuleren wij deze opstroom.

De nieuwe correctiefactor staat beschreven in hoofdstuk 3 *Correctiefactoren en normen* en bij de indicatoren waar hij van toepassing is: Bovenbouwsucces en Examencijfers.

Actuele tabel apcg

Er wordt een actuelere tabel voor apcg gebruikt waar meer wijken en dus meer leerlingen onder vallen. Deze maatregel heeft impact op de indicatoren Onderbouwsnelheid, Bovenbouwsucces en Examencijfers.

Opnieuw doorrekening correctiefactoren

Door de wijzigingen in correctiefactoren veranderen de waarden van de correcties ook.

Beoordeling Onderwijsresultaten

In de gepubliceerde Onderwijsresultatenoverzichten geven we voortaan expliciet aan dat dit uitsluitend de berekening van de onderwijsresultaten betreft en niet het eindoordeel over de onderwijsresultaten zoals de inspecteur geeft.

1.4 Terminologie

Onderwijssoorten

In het model worden de volgende onderwijssoorten onderscheiden:

vmbo b:	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs basisberoepsgerichte leerweg ¹
vmbo k:	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs kaderberoepsgerichte leerweg
vmbo (g)t:	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs gemengde leerweg en/of theoretische leerweg
havo:	Hoger algemeen voortgezet onderwijs
vwo:	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

De schoolsoorten vmbo g (gemengde leerweg) en vmbo t (theoretische leerweg) zijn altijd samengevoegd en aangeduid met vmbo (g)t. Dit is enerzijds gedaan omdat het theoretisch deel van het examen voor beide leerwegen gelijk is en anderzijds omdat de omvang van vmbo g, landelijk gezien, relatief klein is. Het kan zijn dat de gemengde leerweg helemaal niet binnen de vestiging wordt aangeboden.

Onder- en bovenbouw

Het onderwijs in de leerjaren 1 en 2 vormen samen de onderbouw. In de onderbouw wordt geen onderscheid gemaakt naar onderwijssoorten.

De bovenbouw start voor alle onderwijssoorten in leerjaar 3.

Vestigingen

Voor alle vestigingen waar leerlingen van het reguliere VO staan ingeschreven, zijn de indicatoren berekend. Dit betekent dat ook de onderwijsresultaten zijn bepaald voor vestigingen met voornamelijk praktijkonderwijsleerlingen waar ook een kleine groep leerlingen vmbo volgt, voor vestigingen met voornamelijk zorgleerlingen (zorglocaties) en vestigingen met eerste opvang anderstaligen/nieuwkomers. Het is mogelijk dat bij sommige vestigingen onvoldoende informatie beschikbaar is om alle indicatoren te berekenen. Dit kan te maken hebben met het aantal leerlingen dat onderwijs op de vestiging volgt. Daarnaast tellen leerlingen soms niet

¹ Het vmbo b omvat ook het leerwerktraject (lwt), de assistentenopleiding (ao) en vmbo-mbo2 (vm2).
Technische toelichting ORM 2020

mee bij de berekening van een indicator, omdat zij niet voldoen aan de voor die indicator geldende definities.

1.5 Gegevens

De gegevens die zijn gebruikt voor de berekening van de onderwijsresultaten zijn door de scholen van alle sectoren aan DUO geleverd. Levering van deze gegevens is geregeld in de Wet op het Onderwijsnummer. DUO verwerkt de gegevens in het BasisRegister Onderwijs (BRON). De inspectie ontvangt, op vooraf afgesproken momenten, een afslag van de geanonimiseerde gegevens van de individuele leerlingen uit BRON. Deze afslag wordt door DUO bewerkt tot zogenaamde 1 cijfer bestanden. Het meest recente jaar heeft betrekking op de voorlopige gegevens zoals die in oktober/november van het betreffende schooljaar in BRON zijn opgenomen. De andere jaren bevatten de definitieve gegevens (stand juli). Alle bestanden gaan uit van geldige inschrijvingen op 1 oktober.

Scholen beschikken alleen over de gegevens in hun eigen administratie. Deze gegevens kunnen afwijken van de gegevens in BRON die de inspectie gebruikt. Bij leerlingen die tussentijds uitstromen is het voor scholen niet altijd duidelijk of en zo ja waar de leerlingen hun onderwijsloopbaan vervolgen. Vanuit de BRON-gegevens is dat vaak wel bekend. Bijvoorbeeld: een leerling wordt van havo 3 bevorderd naar havo 4. Maar de leerling verhuist en kiest ervoor om niet naar het havo te gaan maar naar het mbo. De school 'ziet' deze leerling vanuit de schooladministratie als succesvol. De inspectie kwalificeert de leerling vanuit de registratie in BRON als niet succesvol.

In bovenstaande situaties kan er dus een verschil optreden in de berekeningen die een school zelf maakt en de berekening die de inspectie maakt. Voor de helderheid: voor het toezicht is BRON de enige geldige gegevensbron.

2 Berekeningswijze onderwijsresultaten

2.1 Inleiding

Door de invoering van het onderwijsnummer zijn momenteel veel gegevens over de onderwijsresultaten beschikbaar op het niveau van de individuele leerling. Hierdoor is het mogelijk om gericht rekening te houden met leerlingenkenmerken bij het bepalen van de onderwijsresultaten. Ook biedt deze informatie op individueel niveau beter zicht op leerlingenstromen binnen de school en is het daardoor mogelijk om nauwkeuriger het rendement te bepalen.

2.2 Uitgangspunten bepaling onderwijsresultaten

Er zijn twee belangrijke uitgangspunten bij de bepaling van de onderwijsresultaten. Er wordt rekening gehouden met kenmerken van de leerlingenpopulatie en het balanced scoremodel wordt gebruikt. Het balanced scoremodel gaat er vanuit dat de resultaten van een school niet in één maat beschreven kunnen worden.

Het balanced score model

Balanced score houdt in dat we bij de beoordeling kijken naar de balans tussen verschillende aspecten van de onderwijsresultaten. Dus bijvoorbeeld tussen enerzijds leerlingen kansen bieden door een ruimhartige determinatie en anderzijds leerlingen hoge resultaten laten halen aan het einde van hun schoolloopbaan. Het principe van balanced score is bedoeld om niet te eenzijdig de aandacht te richten op maar één aspect van de onderwijsresultaten en andere aspecten te verwaarlozen.

Vanuit dit balanced-scoreprincipe is het berekend eindoordeel 'voldoende', ook als er (maximaal) één indicator de kwalificatie 'onder de norm' krijgt.

Dit principe geeft scholen de ruimte om strategische keuzes te maken vanuit hun onderwijsvisie of leerlingpopulatie.

Een ander uitgangspunt van het nieuwe onderwijsresultatenmodel is dat scholen zelf kunnen nagaan hoe zij scoren ten opzichte van de normen van de inspectie.

Hiervoor is transparantie bij de bepaling van de onderwijsresultaten een noodzakelijke voorwaarde. Voor scholen moet het duidelijk zijn aan welke normen zij moeten voldoen en hoe er rekening wordt gehouden met de samenstelling van hun leerlingenpopulatie. Uit dit uitgangspunt van transparantie volgt dat indicatoren eenvoudig nagerekend moeten kunnen worden, en dat gebruik gemaakt wordt van absolute normen.

2.3 Bepaling onderwijsresultaten op hoofdlijnen

De indicatoren

Het nieuwe model voor de onderwijsresultaten bestaat uit vier indicatoren. Deze staan in onderstaand schema. Tussen haakjes staan de verkorte titels van de indicatoren, zoals we die in deze toelichting hanteren.

Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool
(Onderwijspositie t.o.v. advies po)

Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2
(Onderbouwsnelheid)

Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling
(Bovenbouwsucces)

Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling
(Examencijfers)

Het verschil tussen schoolexamen en centraal examen van alle vakken per afdeling (Verschil SE-CE) is niet langer onderdeel van de beoordeling van de onderwijsresultaten. Het *Verschil SE-CE* is nog wel onderdeel van de handhaving op artikel 29, lid 1a en 1b van de WVO, dat zegt dat het verschil niet te groot mag worden. We blijven deze indicator dus wel berekenen. Daarom leggen we de berekeningswijze uit in deze toelichting.

De indicatoren worden berekend op basis van de resultaten van de drie meest recente schooljaren. We berekenen de indicator ook als de resultaten van slechts twee schooljaren, waaronder het meest recente schooljaar, bekend zijn.

Onderwijspositie t.o.v. advies po

Met de indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* wordt bekeken hoe de onderwijspositie van leerlingen in het derde leerjaar zich verhoudt tot het advies voor het te volgen onderwijs in het VO dat door de basisschool is gegeven. De indicator wordt op vestigingsniveau bepaald.

Deze indicator wordt berekend voor de vestiging als geheel en niet per onderwijssoort. De reden is, dat de prestatie in de onderbouw niet kan worden toegekend aan één van de onderscheiden onderwijssoorten. Uit de beschikbare data is namelijk niet te achterhalen of de prestatie is geleverd door de onderwijssoort waar de leerling in leerjaar 3 terecht is gekomen. Daarnaast volgen de leerlingen in leerjaar 1 en/of 2 vaak onderwijs in een combinatie van onderwijssoorten, bijvoorbeeld vmbo b en vmbo k. Dat resultaat kan evenmin aan een onderwijssoort worden toegekend.

De indicator is berekend op basis van de gegevens van alle leerlingen die op de betreffende vestiging onderwijs in leerjaar 1 én leerjaar 2 hebben gevolgd, en voor het eerst in leerjaar 3 van het voortgezet onderwijs zitten². Het is daarbij niet van belang op welke vestiging de leerling het derde leerjaar volgt. De prestatie is immers geleverd door de vestiging waar de leerling in leerjaar 1 en 2 onderwijs heeft gevolgd.

Het kan voorkomen dat leerlingen een vestiging gedurende de onderbouw tussentijds verlaten. Tussentijds verlaten betekent dat de leerling in leerjaar 2 op een andere vestiging zit dan in leerjaar 1. Deze leerlingen worden niet meegerekend omdat we van deze leerlingen het verschil tussen het advies van de basisschool en de onderwijspositie in leerjaar 3 niet aan één vestiging kunnen toekennen.

Van de leerlingen die aan de voorwaarden voldoen wordt het advies van de basisschool vergeleken met de onderwijspositie in leerjaar 3. Leerlingen waarbij de onderwijspositie in leerjaar 3 hoger is dan het advies krijgen de score +1. Leerlingen met een lagere onderwijspositie krijgen de score -1.

Voor leerlingen met een dubbel advies geldt dat als zij in leerjaar 3 onderwijs volgen op het laagste niveau van de dubbel advies dat zij 'neutraal' meetellen (score 0).

² Ook de leerlingen die overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 3 of van leerjaar 2 naar leerjaar 4 tellen mee bij deze indicator.

Komt deze leerling in leerjaar 3 op het hoogste niveau van dat dubbele advies, dan telt de leerling positief mee (score +1).

Voor leerlingen die onderwijs volgen in gecombineerd havo/vwo geldt het volgende. De leerlingen met advies havo/vwo en vwo worden gezien als 'op advies' en krijgen dus score 0. De leerlingen met advies havo krijgen een score van +0,5.

Bij deze indicator is het nodig om met vergelijkingsgroepen te werken. De mogelijkheden tot doorstroom zijn namelijk sterk afhankelijk van de samenstelling van het onderwijsaanbod op de vestiging. De indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* heeft daardoor alleen betekenis in vergelijking met vestigingen met hetzelfde onderwijsaanbod.

Onderbouwsnelheid

Van iedere leerling wordt per schooljaar bepaald of de leerling over gaat of blijft zitten in de eerste twee leerjaren. Dit is bepaald door het leerjaar waarin de leerling in het betreffende schooljaar onderwijs heeft gevolgd te vergelijken met het leerjaar in het daarop volgende schooljaar. Een leerling die een klas overslaat telt in de berekening mee als een leerling die overgaat. Voor deze indicator wordt vervolgens één percentage over de beide leerjaren bepaald. Ook deze indicator is, net als *Onderwijspositie t.o.v. advies po*, per vestiging en niet per onderwijssoort.

Bovenbouwsucces

Voor deze indicator wordt van iedere leerling bepaald of hij/zij het betreffende leerjaar in de bovenbouw, dus vanaf leerjaar 3, al dan niet succesvol afrondt. Op hoofdlijnen is een succesvolle afronding slagen voor het examen, overgaan naar een volgend leerjaar van dezelfde onderwijssoort en opstromen naar een hogere onderwijssoort in hetzelfde of een hoger leerjaar. De overgangen van bijvoorbeeld havo-4 naar vwo-4 en vmbo b-3 naar vmbo k-3 worden dus als succesvol gezien. Een niet succesvolle afronding, op hoofdlijnen is, zakken voor het examen, afstromen naar een lagere onderwijssoort, de school voortijdig verlaten of blijven zitten in dezelfde onderwijssoort. Leerlingen die naar het speciaal onderwijs of praktijkonderwijs doorstromen, worden niet meegerekend. In paragraaf 4.4 geven we meer details over wat een succesvolle overgang is en bespreken we bijzondere situaties. De indicator drukt het percentage leerlingen in de bovenbouw uit dat het schooljaar succesvol afrondt.

Examencijfers

Bij deze indicator wordt het gemiddeld cijfer van het centraal examen bepaald. Alle vakken met een centraal examencijfer die meetellen bij de uitslagbepaling, doen mee. Ook de beroepsgerichte vakken tellen mee bij de bepaling van het gemiddelde.

Vershil SE-CE

Voor alle vakken waarin de leerlingen examens hebben gedaan en die worden afgesloten met een schoolexamen en een centraal examen, wordt het verschil in cijfers voor de beide examens bepaald. Vakken die niet meetellen bij de bepaling van de examenuitslag tellen niet mee. Ook de beroepsgerichte vakken tellen mee bij de bepaling van het gemiddelde verschil.

Grootheden en driejaargemiddelde

Alle indicatoren worden zoveel mogelijk uitgedrukt in grootheden die direct een voor de hand liggende betekenis hebben, namelijk cijferscores (*Examencijfers* en *Vershil SE-CE*) en percentages (*Onderbouwsnelheid* en *Bovenbouwsucces*).

Ook de indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* is een percentage, maar met een iets andere betekenis, namelijk het percentage leerlingen dat meer of minder is opgestroomd dan afgestroomd. Bij een vestiging waarbij alle leerlingen op dezelfde positie uitkomen als het basisschooladvies voorspelde, dan wel de op- en afstroom precies in evenwicht is, is de waarde van de indicator 0 procent.

Voor alle indicatoren worden een jaargemiddelde en een driejaargemiddelde berekend. Bij dat driejaargemiddeld wordt rekening gehouden met het aantal

leerlingen of het aantal vakken in de onderliggende drie jaren. Dit gemiddelde wordt ook berekend als van slechts twee schooljaren, waaronder het meest recente schooljaar, gegevens beschikbaar zijn.

Normering

De indicatoren worden genormeerd, dat wil zeggen dat voor iedere indicator normen zijn vastgesteld aan de hand waarvan de onderwijsresultaten van de vestiging of onderwijssoort worden gekwalificeerd. De mogelijke kwalificaties zijn 'onder de norm' en 'boven de norm'.

Voor verschil SE-CE, dat geen onderdeel meer is van de beoordeling van de onderwijsresultaten, blijven de kwalificaties, 'zeer groot verschil', 'groot verschil' en 'gering verschil' gelden.

Correctie op de norm

De leerlingenpopulatie verschilt per vestiging. Het is wenselijk om rekening te houden met kenmerken van die leerlingenpopulatie, omdat deze van invloed zijn op de prestatie van de school.

Correcties op de norm vinden plaats bij *Onderbouwsnelheid*, *Bovenbouwsucces* en *Examencijfers*.

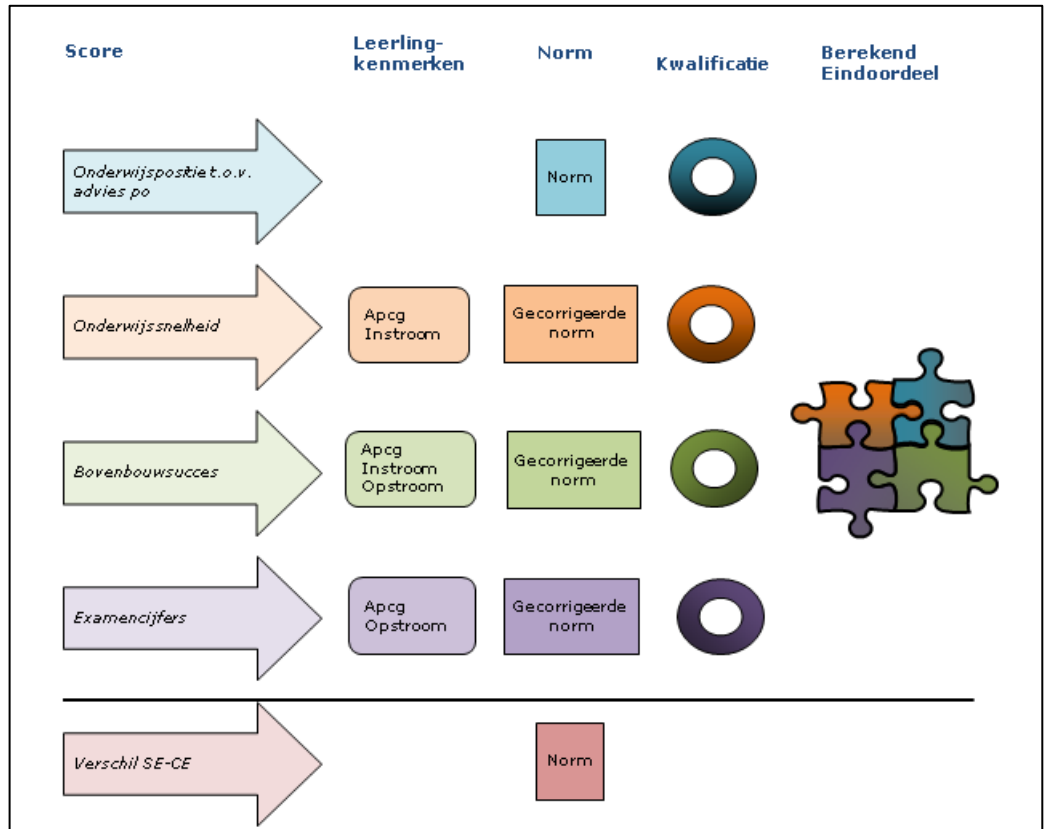
De gedachte achter de correctie is dat het voor een school moeilijker is om voor bepaalde groepen leerlingen resultaten te boeken. Voor leerlingen die wonen in zogenaamde apc-gebieden, voor leerlingen die instromen vanuit een andere school en voor leerlingen die opstromen (alleen bij havo en vwo) wordt de landelijke norm gecorrigeerd.

Voor de indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* gelden geen correcties.

Het startniveau van de leerlingen, in de vorm van het basisschooladvies, is bekend. In dit startniveau is al rekening gehouden met de leerlingkenmerken. Door dit startniveau te relateren aan een eindniveau (de onderwijspositie in leerjaar 3) vindt feitelijk een correctie plaats.

Schematische weergave

Figuur 2.3a Schematische weergave van de berekening van de onderwijsresultaten in het voortgezet onderwijs

3 Correctiefactoren en normen

3.1 Correctiefactoren

Bij het toekennen van een kwalificatie aan de behaalde onderwijsresultaten van de vestigingen en onderwijssoorten worden normen gehanteerd. De leerlingpopulatie kan er voor zorgen dat de ene vestiging moeilijker de norm kan halen dan een andere vestiging. Voor een eerlijke kwalificatie van de onderwijsresultaten wordt daarom de norm bijgesteld op basis van de volgende kenmerken van de leerlingpopulatie:

- leerlingen woonachtig in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apcg);
- leerlingen die tussentijds instromen;
- Gediplomeerde leerlingen die opstromen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs: van vmbo (g)t naar havo en havo naar vwo.

Uit onderzoek is gebleken dat deze leerlingen vaker een lager beginniveau hebben en vaker lagere prestaties halen. Op deze kenmerken heeft de vestiging zelf geen invloed. Het is niet zo dat de inspectie vindt dat deze leerlingen lager zouden moeten presteren of dat voor deze leerlingen lagere normen moeten gelden. Echter vanuit het oogpunt van een faire beoordeling van scholen is het redelijk om met deze kenmerken van de leerlingen rekening te houden.

Correctiefactor lwoo stopt

De correctiefactor lwoo stopt. Met de invoering van Passend Onderwijs is lwoo niet meer voor alle scholen op uniforme wijze bepaald. Het effect van het wegvallen van deze correctiefactor is beperkt, omdat de correctie grotendeels opgevangen wordt door de aanpassing van de correctiefactor apcg.

Indicatoren met correctie

Er zijn drie indicatoren waar een correctie op de norm gebruikt wordt, namelijk *Onderbouwsnelheid*, *Bovenbouwsucces* en *Examencijfers*.

Het ligt niet voor de hand om voor de indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* te corrigeren. Deze indicator houdt al rekening met het beginniveau van de leerlingenpopulatie, omdat dit in het advies po is verdisconteerd. Wel is hier rekening gehouden met de op- en afstroombmogelijkheden van de leerlingen binnen de vestiging bij de normering van de indicator. Dat gebeurt door te werken met vergelijkingsgroepen.

Corrigeren bij *Verschil SE-CE* is evenmin voor de hand liggend, omdat dat veronderstelt dat er een grond is waarom leerlingen die wonen in een apc-gebied, ingestroomde leerlingen of opstromende leerlingen een groter verschil tussen het SE- en CE-cijfer zouden kunnen hebben dan de overige leerlingen.

Leerlingen woonachtig in apc-gebieden

De apcg-toekenning is afkomstig van het CBS en wordt ontleend aan het jaarlijkse Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) Een apc-gebied is een postcodegebied waarin zowel het percentage huishoudens met lage inkomens, als het percentage huishoudens met een uitkering én het percentage niet-westerse allochtonen hoger ligt dan 80 procent van alle postcodegebieden in Nederland.

Nieuw vanaf **2020** is dat de inspectie gebruik maakt van een **actuelere** apcg-tabel van het CBS: 2015 (dit was 2009).

Apcg is een benadering van een leerlingenkenmerk: het feit dat een leerling woont in een bepaald postcodegebied maakt de *kans* groter dat hij in een gezin leeft met

een laag inkomen, in een arme wijk woont met veel niet westerse allochtonen en dat één of beide ouders een uitkering ontvangt of dat dat veel in de omgeving voorkomt. Vervolgens is de aanname van de leerplusregeling dat als een school naar verhouding veel van deze leerlingen heeft, dit extra inspanningen van de school vergt en daarvoor extra financiering dient te ontvangen. Daarnaast weten we dat extra financiële middelen wel helpen om het nadelig effect van achterstand te verminderen, maar niet de achterstand volledig kunnen opheffen. Het is rechtvaardig om hier bij de beoordeling van de onderwijsresultaten rekening mee te houden.

Leerlingen die tussentijds instromen

De veronderstelling bij dit kenmerk is dat leerlingen die instromen ten opzichte van de 'zittende leerlingen' een achterstand hebben. Dit komt omdat zij moeten wennen aan de cultuur van de nieuwe school en mogelijk nieuw lesmateriaal. Daarnaast moeten zij zich een sociale positie eigen maken (rol in de klas, vriendschappen aangaan) die de andere leerlingen vaak al hebben. Het is ook mogelijk dat deze leerlingen instromen omdat ze elders zijn afgewezen of zouden zijn blijven zitten. Scholen geven aan dat het vaak extra inspanning kost om deze leerlingen naar het gewenste niveau te brengen.

Instromende leerlingen zijn leerlingen die in het voorafgaand schooljaar stonden ingeschreven in een andere brin of in dat schooljaar geen onderwijs volgden. Een uitzondering hierop geldt voor de indicator *Onderbouwsnelheid*. Leerlingen in leerjaar 1 tellen alleen mee als instroom als zij in het voorgaande schooljaar onderwijs volgden op een andere VO-school. Dat is logisch, omdat leerlingen die instromen vanuit het primair onderwijs de reguliere instromers zijn.

In sommige situaties is de instroom vanuit een ander brin het gevolg van fusie of herstructurering binnen een bestuur. De leerlingen volgen dan onderwijs in hetzelfde gebouw en krijgen les van dezelfde docenten, maar administratief valt het gebouw dan het ene jaar onder het ene brin en het volgende jaar onder een ander brin. Er zijn ook een aantal situaties waarbij een beperkt aantal scholen onderling veel leerlingen van elkaar 'overnemen'. Hoewel deze scholen elk een eigen brin hebben lijkt hun situatie veel op die van vestigingen binnen een brin die onderling veel leerlingen uitwisselen. Het is dan de vraag of er sprake is van de veronderstelde achterstand.

Het bleek technisch niet mogelijk om in de data een goed onderscheid te maken tussen leerlingen die daadwerkelijk instromen vanuit een ander brin en leerlingen waarbij de verandering van brin het gevolg was van een fusie, reorganisatie of specifieke organisatie van een beperkt aantal scholen.

Het aantal leerlingen waarvoor de correctiefactor kan gelden is daarom gemaximaliseerd op 50 leerlingen. Is het aantal instromers bij een indicator hoger dan 50 dan wordt het hogere aantal niet als tussentijdse instroom gerekend.

Gediplomeerde leerlingen die opstroom: vmbo (g)t-havo en havo-vwo

Om opstroom in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs te stimuleren voegen we vanaf 2020 een nieuwe correctiefactor toe in het Onderwijsresultatenmodel. Deze factor corrigeert voor mogelijke negatieve effecten van gediplomeerde opstroom van vmbo (g)t naar havo en van havo naar vwo op de indicator Bovenbouwsucces van het havo en het vwo.

Rekenwijze: bij het vaststellen van de correctiefactor gaat het alleen om de directe opstroom. Dus vmbo (g)t gediplomeerden naar havo leerjaar 4 en havo gediplomeerden naar vwo leerjaar 5.

Voorbeelden met wel of niet meetellen voor correctiefactor opstroom:

- Leerling A: gediplomeerde vmbo (g)t naar havo leerjaar 4. Telt **wel** mee.
- Leerling B: van havo leerjaar 4 naar vwo leerjaar 5. Telt **niet** mee.
- Leerling C: vmbo (g)t leerjaar 3 naar havo leerjaar 3. Telt **niet** mee.

Bepaling hoogte correctiefactoren

Het is mogelijk dat meerdere correctiefactoren betrekking hebben op dezelfde leerling. Een leerling kan instromen en woonachtig zijn in een apc-gebied. In het correctiemodel wordt uitgegaan van onafhankelijke correctiefactoren. Bij de bepaling van de omvang van de correctiefactoren is hiermee rekening gehouden. Door middel van analyse van de gegevens van 2016, 2017 en 2018 zijn de correctiefactoren vastgesteld. De correcties betreffen de reële afwijkingen op de indicator, die in die jaren zijn aangetroffen voor de leerlingen met dat kenmerk en op vestigingen met veel leerlingen met dit kenmerk. Vestigingen krijgen een vaste correctie op de norm per leerling met het betreffende kenmerk. Heeft een vestiging 50 procent leerlingen met een apcg-indicatie en de correctiefactor voor apcg bij het centraal examencijfer bedraagt 0,2 punt, dan krijgt de vestiging een korting op de norm van 0,1 punt, namelijk 50 procent van 0,2. Door deze correctie wordt de norm voor die vestiging naar beneden bijgesteld. De school krijgt dan dus een korting op de norm. Afhankelijk van de leerlingenpopulatie krijgt elke vestiging haar eigen (gecorrigeerde) norm.

In bijlage I wordt nader ingegaan op de methodologie die gebruikt is voor de bepaling van de te gebruiken correctiefactoren en de hoogte van die factoren.

4 De indicatoren

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per indicator de berekeningswijze uitgelegd. Daarbij komen ook de correctiefactoren, de normen, speciale groepen leerlingen en de gebruikte bestanden aan bod.

4.2 Onderwijspositie t.o.v. advies po

Indicator

Met de indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* wordt bekeken hoe de onderwijspositie van leerlingen in het derde leerjaar zich verhoudt tot het advies voor het te volgen onderwijs in het VO dat door de basisschool is gegeven. De indicator wordt op vestigingsniveau bepaald.

De indicator is gebaseerd op de adviesgegevens van de leerlingen die voor het eerst in leerjaar 3³ zitten en in leerjaar 1 en 2 op de betreffende vestiging onderwijs hebben gevolgd. Ook de gegevens van leerlingen die in leerjaar 3 onderwijs volgen op een andere vestiging van de school of op een andere school tellen mee. De onderwijspositie van de leerlingen in leerjaar 1 of leerjaar 2 of die van de directe plaatsing na de basisschool is niet van belang.

De onderwijspositie in het derde leerjaar betreft vrijwel altijd één schoolsoort. Alleen bij havo en vwo komt het voor dat de onderwijspositie in het derde leerjaar nog niet duidelijk is, omdat er een derde brugjaar is.

De adviezen zijn bruikbaar als ze niet breder zijn dan drie onderwijssoorten, waarbij vmbo (g)t als één onderwijssoort telt. Leerlingen met onbekende of onbruikbare adviezen worden niet meegenomen in de berekening. Een advies van drie onderwijssoorten breed wordt behandeld als een enkel advies van de middelste onderwijssoort. Bijvoorbeeld, een advies vmbo (g)t/havo/vwo wordt behandeld als een havoadvies.

Het kan voorkomen dat leerlingen een vestiging gedurende de onderbouw tussentijds verlaten. Tussentijds verlaten betekent dat de leerling in leerjaar 2 op een andere vestiging zit dan in leerjaar 1. Deze leerlingen worden niet meegerekend omdat we van deze leerlingen het verschil tussen het advies van de basisschool en de onderwijspositie in leerjaar 3 niet aan één vestiging kunnen toekennen.

Van de leerlingen die aan de voorwaarden voldoen wordt het advies van de basisschool vergeleken met de onderwijspositie in leerjaar 3. Leerlingen waarbij de onderwijspositie in leerjaar 3 hoger is dan het advies krijgen de score +1. Leerlingen met een lagere onderwijspositie krijgen de score -1.

Voor leerlingen met een dubbel advies geldt dat als zij in leerjaar 3 onderwijs volgen op het laagste niveau van dat dubbele advies dat zij 'neutraal' meetellen (score 0). Komt deze leerling in leerjaar 3 op het hoogste niveau van dat dubbele advies, dan telt de leerling positief mee (score +1).

In leerjaar 3 kunnen leerlingen ook nog onderwijs volgen in gecombineerd havo/vwo. Alle leerlingen met advies havo/vwo en vwo worden gezien als 'op advies' en krijgen dus score 0. Leerlingen met advies havo krijgen de score +0,5. In tabel 4.2a staat voor elke combinatie van advies van de basisschool en onderwijspositie in leerjaar 3 de toegekende score.

³ Ook de leerlingen die overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 3 of van leerjaar 2 naar leerjaar 4 tellen mee bij deze indicator.

Tabel 4.2a Toegekende scores per advies basisonderwijs en onderwijspositie leerjaar 3

Advies basisonderwijs	Onderwijspositie leerjaar 3					
	Vmbo b	Vmbo k	Vmbo (g)t	Havo	Havo/vwo	Vwo
Pro	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0
Vmbo b	0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0
Vmbo b / vmbo k	0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0
Vmbo k	-1,0	0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0
Vmbo k / vmbo (g)t	-1,0	0	+1,0	+1,0	+1,0	+1,0
Vmbo (g)t	-1,0	-1,0	0	+1,0	+1,0	+1,0
Vmbo (g)t / havo	-1,0	-1,0	0	+1,0	+1,0	+1,0
Havo	-1,0	-1,0	-1,0	0	+0,5	+1,0
Havo / vwo	-1,0	-1,0	-1,0	0	0	+1,0
Vwo	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	0	0

Per jaar tellen we alle per leerling toegekende scores op en delen dit door het aantal leerlingen waarvoor scores zijn toegekend. De berekende fractie wordt omgezet naar een percentage. Dit percentage wordt alleen berekend als van 20 of meer leerlingen de score bepaald kon worden. De grens van 20 leerlingen is genomen omdat bij heel kleine aantallen de informatiewaarde gering is.

De waarde van de indicator is een gewogen driejaargemiddelde. Dit gemiddelde is berekend als van het meest recente jaar en minstens één ander jaar een jaargemiddelde beschikbaar is. De weging is gebaseerd op het aantal leerlingen, zodat een jaar met veel leerlingen zwaarder meetelt dan een jaar met weinig leerlingen.

Speciale groepen leerlingen

Nieuwkomers

Nieuwkomers zijn leerlingen die vreemdeling zijn als bedoeld in art.1, onder m, van de Vreemdelingenwet 2000, en op 1 oktober van enig kalenderjaar korter dan twee jaar in Nederland verblijven.

De resultaten van deze leerlingen tellen alleen mee als daadwerkelijk een advies van de basisschool bekend is. In dat geval is de beginmeting bekend en is door de basisschool bepaald welk niveau men verwacht dat de leerling kan halen. Daarom is er geen grond om deze leerlingen buiten beschouwing te laten. Als geen advies van de basisschool voor deze leerlingen bekend is, dan kan het verschil tussen het advies en de onderwijspositie niet worden bepaald en tellen deze leerlingen dus niet mee. Slechts bij zeer weinig nieuwkomers is het advies bekend, dus de meeste nieuwkomers tellen niet mee.

Leerlingen die het voortgezet onderwijs verlaten

Leerlingen die in leerjaar 1 of 2 voortgezet onderwijs volgen en het daarop volgende schooljaar geen voortgezet onderwijs volgen blijven buiten beschouwing. Dat zijn bijvoorbeeld leerlingen die verder gaan in het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs, maar ook kinderen die emigreren.

Leerlingen met advies voortgezet speciaal onderwijs

Leerlingen met dit advies blijven buiten beschouwing, omdat uit dit advies geen startniveau bepaald kan worden. Deze groep leerlingen is zeer divers. Het kan bijvoorbeeld ook gaan om leerlingen die in staat zijn een havo-diploma te halen, maar die vanwege hun handicap niet in staat zijn onderwijs te volgen op een reguliere school voor voortgezet onderwijs.

Vergelijkingsgroepen

Het onderwijsaanbod op een vestiging speelt een belangrijke rol bij de gerealiseerde onderwijspositie in leerjaar 3. Afhankelijk van dat aanbod zijn er voor leerlingen namelijk meer of minder mogelijkheden om op of af te stromen. Dit leidt tot flinke

verschillen tussen het advies en de onderwijspositie per type school (met een zeker aanbod). Vestigingen worden daarom niet met alle andere vestigingen vergeleken, maar uitsluitend met vestigingen met hetzelfde onderwijsaanbod. Dat zijn de zogenaamde vergelijkingsgroepen. Per vergelijkingsgroep is een norm vastgesteld. Dit is voor de interpretatie van de indicator zeer belangrijk. Het percentage van een vestiging heeft alleen betekenis in vergelijking met andere vestigingen met eenzelfde onderwijsaanbod. De score voor de indicator *Onderwijspositie t.o.v. advies po* van een vestiging met bijvoorbeeld vmbo b en vmbo k is alleen met dit soort vestigingen te vergelijken en kan niet vergeleken worden met havo/vwo-vestigingen.

De vergelijkingsgroep moet zo veel mogelijk aansluiten bij het huidige onderwijsaanbod op de vestiging, maar ook bij het onderwijs dat de leerlingen, die meetellen voor de indicator, daadwerkelijk hebben gevolgd. De vergelijkingsgroep stellen we daarom vast op basis van het onderwijs dat leerlingen in leerjaar 2 van het vorige schooljaar op de vestiging hebben gevolgd (via de zogenaamde elementcodes). Dat geeft het meest passende beeld. De elementcodes, na samenvoegen van lwoo en vmbo en vmbo g en t, waarop minder dan 5 leerlingen staan ingeschreven tellen niet mee bij de bepaling van de vergelijkingsgroep. Met deze ondergrens wordt voorkomen dat slechts enkele leerlingen ervoor zorgen dat de school in een afwijkende vergelijkingsgroep valt.

Correctiefactoren

Voor deze indicator geldt geen correctie, omdat al rekening wordt gehouden met het startniveau van de leerlingen (in de vorm van het basisschooladvies). Het basisschooladvies is dan een adequate inschatting van het beginniveau van de leerling.

Normen en kwalificaties

Voor elke vergelijkingsgroep geldt één norm, die leidt tot de kwalificaties 'onder de norm' of 'boven de norm'.

Tabel 4.2b Norm per vergelijkingsgroep

Vergelijkingsgroep	norm
vmbo b/k	-12,10
vmbo breed en vmbo breed / havo ⁴	-10,05
vmbo breed / havo / vwo	-7,00
vmbo (g)t	-7,60
vmbo (g)t / havo / vwo ⁵	-0,55
havo / vwo	4,75
vwo	1,35

Voor het bepalen van een kwalificatie is het berekende driejaargemiddelde vergeleken met de norm van de betreffende vergelijkingsgroep uit bovenstaande tabel. Is dit gemiddelde lager dan de norm dan krijgt de vestiging de kwalificatie 'onder de norm'. Ligt het gemiddelde op of boven de norm dan volgt de kwalificatie 'boven de norm'.

Bestanden

De indicator is berekend uit de gegevens van het doorstroombestand VO 2003-2019. Hierin zijn de adviezen van de basisscholen uit de 1 cijfer PO bestanden verwerkt. Het doorstroombestand VO gaat per schooljaar uit van de geldige inschrijvingen op 1 oktober.

⁴ Deze vergelijkingsgroep bevat twee groepen vestigingen, namelijk de vestigingen die vmbo breed aanbieden en de kleine groep vestigingen die vmbo breed/havo aanbieden. Deze kleine groep heeft de meeste verwantschap met het vmbo. Daarom is ervoor gekozen om deze beide groepen samen te nemen in één vergelijkingsgroep.

⁵ Bij deze vergelijkingsgroep is ook de kleine groep vestigingen, die vmbo (g)/t / havo aanbieden, ingedeeld.

4.3 Onderbouwsnelheid

Indicator

Deze indicator op vestigingsniveau geeft het percentage leerlingen weer dat vanuit leerjaar 1 en leerjaar 2 is doorgestroomd naar een hoger leerjaar (en dus ook leerlingen die een klas overslaan). Leerlingen die zijn blijven zitten tellen negatief mee. Ook de resultaten van leerlingen die vanuit leerjaar 1 of 2 hun onderwijsloopbaan vervolgen op een andere vestiging van de school of op een andere school tellen mee.

Het percentage voor een schooljaar is alleen berekend als van minstens 20 leerlingen de doorstroom vanuit leerjaar 1 en 2 kan worden bepaald. De grens van 20 leerlingen is genomen omdat bij heel kleine aantallen de informatiewaarde gering is.

De waarde van de indicator is een gewogen driejaargemiddelde. Dit gemiddelde is berekend als van het meest recente jaar en minstens één ander jaar een jaarpercentage beschikbaar is. De weging is gebaseerd op het aantal leerlingen, zodat een jaar met veel leerlingen zwaarder meetelt dan een jaar met weinig leerlingen.

Speciale groepen leerlingen

Nieuwkomers

De zogenaamde nieuwkomers, leerlingen die vreemdeling zijn als bedoeld in art.1, onder m, van de Vreemdelingenwet 2000, en op 1 oktober van enig kalenderjaar korter dan twee jaar in Nederland verblijft, worden buiten beschouwing gelaten. Zo ondervindt de school geen nadeel in de beoordeling als zij het nodig acht dat deze leerlingen langer over de onderbouw doen.

Leerlingen die het voortgezet onderwijs verlaten

Leerlingen die in het betreffende schooljaar onderwijs volgen in leerjaar 1 of 2 en het daarop volgende schooljaar geen voortgezet onderwijs volgen, blijven buiten beschouwing. Dat zijn bijvoorbeeld leerlingen die verder gaan in het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs, maar ook kinderen die emigreren.

Correctiefactoren

Nieuw in het Onderwijsresultatenmodel vanaf 2020:

- Correctiefactoren zijn opnieuw berekend op actuele gegevens (2016, 2017 en 2018);
- Apcg gegevens zijn nu gebaseerd op de CBS tabel 2015.

In tabel 4.3a staan de correctiefactoren voor apcg en instroom.

Tabel 4.3a Correctiefactoren (in procenten)

apcg	instroom
-3,0	-2,5

Met deze correctiefactoren wordt de correctie op de norm voor de indicator *Onderbouwsnelheid* bepaald. Dit gaat in een aantal stappen. Eerst worden de aantallen leerlingen van de onderliggende jaren opgeteld. Dezelfde sommatie vindt plaats voor de leerlingen die woonachtig zijn in een apc-gebieden en de ingestroomde leerlingen.

Vervolgens wordt het zogenaamde correctievolumen per correctiefactor vastgesteld door de waarde van de correctiefactor te vermenigvuldigen met de som van het aantal leerlingen van de onderliggende jaren behorende bij die correctiefactor. Het totale correctievolumen is de som van de correctievolumes van de afzonderlijke correctiefactoren.

Als laatste stap wordt de correctie op de norm bepaald door het totale correctievolume te delen door het totaal aantal leerlingen over de onderliggende jaren.

Door het minteken voor elke correctiefactor is de correctie op de norm altijd een 'negatief' getal. Dit betekent dat we alleen correctiefactoren kennen die leiden tot een gecorrigeerde norm die lager ligt dan de landelijke norm.

Norm en kwalificaties

Deze indicator kent één norm, namelijk **95,50** die het onderscheid geeft tussen 'onder de norm' en 'boven de norm'.

Deze norm wordt verlaagd met de berekende correctie op de norm. We vergelijken vervolgens het werkelijk behaalde gemiddelde met de gecorrigeerde norm. Is dit gemiddelde lager, dan krijgt de vestiging de kwalificatie 'onder de norm'. Ligt het gemiddelde op of boven de norm na correctie, dan volgt de kwalificatie 'boven de norm'.

Bestanden

De indicator is berekend uit de gegevens van het doorstroombestand VO 2003-2019. In dit bestand staat ook of de leerling in een apc-gebied woont. Daarnaast is uit de gegevens van dit bestand bepaald of de leerling is ingestroomd.

Het doorstroombestand VO gaat per schooljaar uit van de geldige inschrijvingen op 1 oktober. Leerlingen zonder geldige inschrijving op 1 oktober van het betreffende schooljaar tellen niet mee in de berekening van de indicator *Onderbouwsnelheid*.

4.4 Bovenbouwsucces

Indicator

Voor deze indicator wordt van iedere leerling bepaald of hij/zij het betreffende leerjaar in de bovenbouw succesvol of niet succesvol afrondt. Ook de resultaten van leerlingen die hun onderwijsloopbaan vervolgen op een andere vestiging van de school of op een andere school tellen mee.

De indicator drukt het percentage leerlingen uit dat gemiddeld over drie jaar succesvol overgaat.

Nieuw vanaf 2020:

- De resultaten van leerlingen die deelnemen aan de experimenten doorlopende leerlijnen (v)mbo tellen mee.

We geven eerst een definitie op hoofdlijnen van succesvol en niet succesvol. Voor de overgangen binnen het VO, inclusief de overgangen naar de VO VAVO-route, geldt dat een overgang naar het volgend leerjaar van dezelfde of een hogere onderwijssoort en de overgang naar hetzelfde leerjaar van een hogere onderwijssoort gedefinieerd is als succesvol. Succesvol zijn dus de leerlingen die:

- het diploma halen;
- overgaan naar een hoger leerjaar van dezelfde onderwijssoort;
- opstromen naar een hogere onderwijssoort, in hetzelfde of hoger leerjaar.

Niet succesvol zijn de leerlingen die:

- niet slagen voor het examen;
- een leerjaar in dezelfde onderwijssoort overdoen;
- het onderwijsstelsel voortijdig verlaten;
- zonder het diploma te halen overstappen naar een andere sector zoals het mbo;
- overgaan naar een lagere onderwijssoort (ongeacht het leerjaar);
- overgaan naar een lager leerjaar van een hogere onderwijssoort.

Uitzonderingen en speciale groepen leerlingen

Hierboven staan de hoofdregels maar er bestaan de nodige uitzonderingen en bijzondere situaties.

Nieuwkomers

De zogenaamde nieuwkomers, leerlingen die vreemdeling zijn als bedoeld in art.1, onder m, van de Vreemdelingenwet 2000, en op 1 oktober van enig kalenderjaar korter dan twee jaar in Nederland verblijft, zijn buiten beschouwing gelaten.

Speciaal onderwijs en praktijkonderwijs

Leerlingen die naar het speciaal onderwijs of praktijkonderwijs doorstromen, worden niet meegerekend. Om toegelaten te worden tot het speciaal onderwijs of praktijkonderwijs is een indicatiestelling nodig. Wanneer deze leerlingen eerst in het regulier onderwijs zitten, hebben zij een kans gekregen om onderwijs in het reguliere VO te volgen. De inspectie vindt dit een goede zaak en wil voorkomen dat het meetellen van deze leerlingen er toe leidt dat deze leerlingen geen kansen meer krijgen op het volgen van regulier VO.

Volwasseneneducatie

Binnen de volwasseneneducatie kunnen we drie groepen onderscheiden, namelijk VO VAVO, VAVO en Volwasseneneducatie. Bij Volwasseneneducatie gaat het bijvoorbeeld om Nederlands als tweede taal of om taal en rekenen. Voor de overgangen naar VO VAVO gelden dezelfde definities voor wel of niet succesvol als voor de overgangen binnen het reguliere VO (zie hierboven). Bij de overgangen naar het VAVO is het leerjaar niet bekend en kunnen dus niet dezelfde definities worden gehanteerd als bij de overgang naar VO VAVO. Een leerling die zonder uitslag (gezakt/geslaagd) overgaat naar een hogere onderwijssoort binnen het VAVO is succesvol en bij een overgang naar dezelfde of een lagere onderwijssoort niet succesvol. Leerlingen die zonder uitslag (gezakt/geslaagd) overgaan naar volwasseneneducatie (ve) blijven buiten beschouwing. Dit betreft ook leerlingen die vanuit leerjaren voorafgaand aan het examenjaar doorstromen naar volwasseneneducatie.

Doorstroom hoger onderwijs

De leerlingen in havo, vmbo t en vmbo k die zonder uitslag hun onderwijsloopbaan vervolgen in het hoger onderwijs (ho) zijn buiten de berekening van de indicator gehouden. Vwo-leerlingen die zonder uitslag naar het ho gaan zijn niet succesvol. Vaak gaat het om vwo-leerlingen die eerder een havo-diploma hebben behaald. Zij proberen een vwo-diploma te halen. Als dit niet lukt vervolgen zij, aansluitend op hun inschrijving in het vwo, maar zonder vwo-diploma, hun onderwijsloopbaan in het hoger beroepsonderwijs, op basis van het eerder behaalde havo-diploma.

Extraneus-kandidaten

Het al dan niet slagen van de zogenaamde extraneus-kandidaten blijft buiten beschouwing. De resultaten van deze leerlingen tellen ook niet mee bij de indicator *Examencijfers* en bij *Verschil SE-CE*.

Examenkandidaten

Leerlingen die het examen afronden met een diploma zijn, zoals eerder al aangeven succesvol. Leerlingen die zijn gezakt voor hun examen zijn niet succesvol. Voor beide groepen leerlingen is het daarbij niet van belang of en hoe zij hun schoolloopbaan in het volgende schooljaar vervolgen. Het al dan niet succesvol zijn op basis van de examenuitslag wordt toegekend aan de onderwijssoort en de vestiging, waar de leerling examen heeft gedaan en niet daar waar de leerling is ingeschreven. Dit is conform het gebruik van de examengegevens bij de indicatoren *Examencijfers* en *Verschil SE-CE*.

Leerlingen in leerjaar 3 havo/vwo

Leerlingen in leerjaar 3 havo/vwo zijn een bijzondere groep. Hiervoor geldt de overgang naar vmbo, leerjaar 3 havo/vwo, leerjaar 3 havo en leerjaar 3 vwo als niet succesvol. De overgangen naar leerjaar 4 havo en leerjaar 4 vwo zijn succesvol.

Havo/vwo is echter geen onderwijssoort waarvoor de inspectie de onderwijsresultaten bepaalt. De resultaten van deze groep leerlingen worden daarom meegerekend bij die van de onderwijssoort havo.

Leerlingen die het (bekostigd) VO verlaten

Voor leerlingen die in het volgend schooljaar geen onderwijs meer volgen in het (bekostigd) VO en niet zijn geslaagd of gezakt in het VO gelden de volgende regels. Zij zijn succesvol als:

- zij doorstromen vanuit vmbo-mbo2 leerjaren 4, 5 en 6 jaar naar het mbo;
- Zij doorstromen vanuit experimenten doorlopende leerlijnen (v)mbo leerjaar 4 naar het mbo
- zij vanuit de assistentenopleiding of de entreeopleiding van het vmbo vanuit leerjaar 4 doorstromen naar het mbo.

Er is sprake van een niet succesvolle overgang bij leerlingen die:

- vanuit leerjaar drie van het vmbo doorstromen naar het mbo;
- vanuit leerjaar 4 van het vmbo, exclusief de vormen die genoemd zijn bij de succesvolle overgangen, doorstromen naar het mbo;
- vanuit havo of vwo doorstromen naar het mbo, ongeacht het leerjaar⁶;
- geen onderwijs meer volgen.

Internationaal bacculaureaat (IB) en European Secondary School (ESS)

Er is een groep leerlingen die vanuit het VO doorstromen naar het (IB). Deze onderwijsvorm kent twee varianten, namelijk het middle year program (MYP) met leerjaren 1 tot en met 5 en het diplom program (DP) met leerjaren 5 en 6. ESS is een andere doorstroommogelijkheid voor VO leerlingen.

Bij de berekeningen van *Bovenbouwsucces* wordt uitgegaan van het volgende:

- ESS leerjaar 1-5 is gelijk aan IB-MYP;
- ESS leerjaar 6-7 is gelijk aan IB-DP.

Het DP geeft toegang tot de universiteit en is daarmee vergelijkbaar met het vwo. Vaak wordt het MYP gelijk gesteld aan het havo. Dat is niet helemaal juist, omdat afronding van het MYP niet automatisch toegangsrecht geeft tot het DP. Ongeacht de onderwijssoort waarin in een leerling onderwijs volgde zijn daarom de overgangen naar hoger leerjaar in het MYP als succesvol gedefinieerd en de overgangen naar hetzelfde leerjaar als niet succesvol.

Voor de overgangen naar het IB (en ESS) gelden de onderstaande definities van (niet) succesvol.

Succesvolle overgangen naar IB (en ESS) vanuit:

- leerjaar 1 en 2 naar hoger leerjaar MYP;
- leerjaar 3 havo/vwo naar hoger leerjaar MYP.;
- leerjaar 3 vmbo naar hoger leerjaar MYP;
- leerjaar 3 en 4 havo naar hoger leerjaar MYP;
- leerjaar 3 en 4 vwo naar hoger leerjaar MYP;
- leerjaar 1 en 2 naar DP;
- leerjaar 3 havo/vwo naar DP;
- leerjaar 3 vmbo naar DP;
- leerjaar 3 en 4 havo naar DP;
- leerjaar 3 en 4 vwo naar DP.

Niet succesvolle overgangen naar IB (en ESS) vanuit:

- leerjaar 4 vmbo;
- leerjaar 5 havo;

⁶ Gesteld kan worden dat voor individuele leerlingen de overgang van het havo naar het mbo een passende is. De inspectie beoordeelt de resultaten volgens de primaire doelstelling van de onderwijssoort. Bij het havo is de primaire doelstelling het halen van het havo-diploma zonder vertraging. Dat geldt voor alle onderwijssoorten in het VO. Een uitzondering is vmbo-basis waarvoor aanvullende wettelijke doelstellingen bestaan. We zien daarom voortijdige afstroom van havo naar het mbo niet als succesvol. De normen die de inspectie hanteert zijn ruim genoeg om met bijzondere gevallen rekening te houden zonder dat de schoolscore onder de norm komt.

- leerjaar 6 vwo;
- leerjaar 1 en 2 naar zelfde of lager leerjaar MYP;
- leerjaar 1 3 havo/vwo naar zelfde of lager leerjaar MYP;
- leerjaar 3 vmbo naar zelfde of lager leerjaar MYP;
- leerjaar 3 en 4 havo naar zelfde of lager leerjaar MYP;
- leerjaar 3 tot en met 5 vwo naar zelfde of lager leerjaar MYP;
- leerjaar 5 vwo naar leerjaar 5 DP.

Tot slot

Bovenstaande regels leiden er toe dat van iedere leerling in de bovenbouw wordt bepaald of de leerling meetelt bij de berekening van de indicator *Bovenbouwsucces* en of die doorstroom al dan niet succesvol is.

Na bepaling van de (niet) succesvolle overgangen wordt per jaar en per onderwijssoort het percentage succesvolle overgangen berekend door het aantal leerlingen met een succesvolle overgang te delen door de som van het aantal succesvolle en het aantal niet succesvolle leerlingen. Het percentage is alleen berekend als voor dat jaar en die onderwijssoort van minstens 20 leerlingen de (niet) succesvolle overgang bepaald kon worden. De grens van 20 leerlingen is genomen omdat bij heel kleine aantallen de informatiewaarde gering is.

De waarde van de indicator is een gewogen driejaargemiddelde. Dit gemiddelde wordt berekend als van het meest recente jaar en minstens één ander jaar een jaargemiddelde beschikbaar is. Gewogen wordt naar het aantal leerlingen, zodat een jaar met veel leerlingen zwaarder meetelt dan een jaar met weinig leerlingen.

Correctiefactoren

Nieuw vanaf 2020:

- Correctiefactoren zijn opnieuw berekend op actuele gegevens (2016, 2017 en 2018);
- Apcg gegevens zijn nu gebaseerd op de CBS tabel 2015;
- Correctiefactor lwoo stopt;
- Nieuwe correctiefactor voor gediplomeerde opstroom vmbo (g)t-havo en havo-vwo.

Uitleg is te vinden in het hoofdstuk 3 Correctiefactoren en normen, pagina 13.

In tabel 4.4a staan de correctiefactoren per onderwijssoort voor apcg, instroom en opstroom.

Tabel 4.4a Correctiefactoren per onderwijssoort

Onderwijssoort	Apcg	Instroom	Opstroom
Vmbo b	-6,5%	-5,0%	-
Vmbo k	-5,0%	-4,5%	-
Vmbo (g)t	-7,5%	-4,5%	-
Havo	-7,0%	-7,5%	-1,5%
Vwo	-4,0%	-14,0%	-2,0%

Met deze correctiefactoren wordt de correctie op de norm bepaald. Dit gaat in een aantal stappen. Eerst worden de aantallen leerlingen van de onderliggende jaren opgeteld. Dezelfde sommatie vindt plaats voor de leerlingen die woonachtig zijn in een apc-gebied, de leerlingen die tussentijds zijn ingestroomd en de gediplomeerde leerlingen die zijn opgestroomd.

Vervolgens wordt het zogenaamde correctievolume per correctiefactor vastgesteld door de waarde van de correctiefactor te vermenigvuldigen met de som van het aantal leerlingen van de onderliggende jaren behorende bij die correctiefactor. Het totale correctievolume is de som van de correctievolumes van de afzonderlijke correctiefactoren.

Als laatste stap wordt de correctie op de norm bepaald door het totale correctievolume te delen door het totaal aantal leerlingen over de onderliggende jaren.

Door het minteken voor elke correctiefactor is de correctie op de norm altijd een 'negatief' getal. Dit betekent dat we alleen correctiefactoren kennen die leiden tot een gecorrigeerde norm die lager ligt dan de landelijke norm.

Normen en kwalificaties

Nieuw vanaf 2020:

- de norm voor Bovenbouwsucces havo wordt verhoogd van 80 procent naar 82 procent.

Voor elke onderwijssoort is bij deze indicator één norm vastgesteld, die leidt tot de kwalificaties 'onder de norm' en 'boven de norm'. In onderstaande tabel staat de norm per onderwijssoort.

Tabel 4.4b Norm per onderwijssoort

onderwijssoort	Onder de norm / boven de norm
Vmbo b	88,00%
Vmbo k	87,00%
Vmbo (g)t	87,00%
Havo	82,00%
Vwo	82,00%

Deze normen worden verlaagd met de berekende correctie op de norm. We vergelijken vervolgens het werkelijk behaalde gemiddelde met de gecorrigeerde norm. Is dit gemiddelde lager, dan krijgt de onderwijssoort de kwalificatie 'onder de norm'. Ligt het gemiddelde op of boven de norm na correctie, dan volgt de kwalificatie 'boven de norm'.

Bestanden

De indicator is berekend uit de gegevens van het doorstroombestand VO 2003-2019. In dit bestand staat ook aangegeven of de betreffende leerling woonachtig is in een apc-gebied. Ook is uit de gegevens in dit bestand bepaald of de leerling ingestroomd is of dat er sprake is van opstroom. Het doorstroombestand VO gaat per schooljaar uit van de geldige inschrijvingen op 1 oktober. Leerlingen zonder geldige inschrijving op 1 oktober van het betreffende schooljaar tellen niet mee in de berekening van de indicator *Bovenbouwsucces*.

4.5 Examencijfers

Indicator

De indicator is het gemiddeld behaalde cijfer voor het centraal examen van alle vakken, inclusief de beroepsgerichte vakken van alle leerlingen die geslaagd of gezakt zijn voor de betreffende onderwijssoort. Het gaat daarbij om de vakken waarin de leerlingen in dat jaar examen hebben gedaan. Resultaten behaald in een eerder jaar blijven buiten beschouwing. Dit geldt voor de vakken waarin een leerling eerder examen heeft gedaan in verband met gespreid examen⁷.

De vakken die geen rol hebben gespeeld bij de uitslagbepaling blijven buiten de berekening. Dat zijn bijvoorbeeld de extra vakken waarin de leerling examen heeft gedaan, maar die hij/zij niet wil laten meetellen bij het al dan niet slagen.

⁷ De vakken waarin een leerling in het voorlaatste leerjaar examen heeft gedaan tellen wel mee. In de gebruikte bestanden zijn deze vakken niet herkenbaar en zijn daarom niet uit te sluiten.

Per jaar wordt per onderwijssoort binnen de vestigingen het gemiddelde CE-cijfer van de relevante vakken berekend.

Ook is per jaar het aantal vakken bepaald waarop dat gemiddelde is gebaseerd⁸. Het jaargemiddelde wordt alleen berekend voor onderwijssoorten waarvan de CE-cijfers van minstens 30 vakken beschikbaar zijn. De grens van 30 vakken is genomen omdat bij heel kleine aantallen de informatiewaarde gering is.

Vervolgens wordt een gewogen driejaargemiddelde bepaald als van het meest recente jaar en minstens één ander jaar een jaargemiddelde is berekend. Gewogen wordt naar het aantal vakken, zodat een jaar met veel vakken zwaarder meetelt dan een jaar met weinig vakken.

Speciale groepen leerlingen

Extraneus-kandidaten

De resultaten van de extraneus-kandidaten tellen niet mee bij de berekeningen.

Kandidaten met beperkt aantal examenvakken

De resultaten van leerlingen die, gezien het onderwijs dat zij volgen (bijvoorbeeld in vmbo basisberoepsgerichte leerweg – leerwerktraject en leerlingen aan ivo-mavo's), in minder vakken examen doen tellen mee bij de berekening van de indicator.

Correctiefactoren

Nieuw vanaf 2020:

- Correctiefactoren zijn opnieuw berekend op actuele gegevens (2016, 2017 en 2018);
- Apcg gegevens zijn nu gebaseerd op de CBS tabel 2015;
- Correctiefactor lwoo stopt;
- Nieuwe correctiefactor voor gediplomeerde opstroom vmbo (g)t-havo en havo-vwo.

Uitleg is te vinden in het hoofdstuk 3 Correctiefactoren en normen, pagina 13.

In tabel 4.5a staan de correctiefactoren per onderwijssoort voor apcg en opstroom.

Tabel 4.5a Correctiefactoren per onderwijssoort (in examenpunten)

Onderwijssoort	Apcg	Opstroom
Vmbo b	-0,25	-
Vmbo k	-0,10	-
Vmbo (g)t	-0,25	-
Havo	-0,20	-0,05
Vwo	-0,25	-0,60

Met deze correctiefactoren wordt de correctie op de norm bepaald. Dit gaat in een aantal stappen. Eerst worden de aantallen examenkandidaten van de onderliggende jaren opgeteld. Dezelfde sommatie vindt plaats voor de examenkandidaten die woonachtig zijn in een apc-gebied en examenkandidaten die opgestroomd zijn. Vervolgens wordt het zogenaamde correctievolume per correctiefactor vastgesteld door de waarde van de correctiefactor te vermenigvuldigen met het som van aantal examenkandidaten van de onderliggende jaren behorende bij die correctiefactor. Het totale correctievolume is de som van de correctievolumes van de afzonderlijke correctiefactoren.

Als laatste stap wordt de correctie op de norm bepaald door het totale correctievolume te delen door het totaal aantal examenkandidaten over de onderliggende jaren.

⁸ We spreken gemakshalve van vakken. Het gaat hier om de som van alle vakken die worden afgesloten met een centraal examen van alle leerlingen die zijn gezakt of geslaagd. Als voorbeeld: 10 leerlingen zijn gezakt of geslaagd. 6 leerlingen hebben centraal examen gedaan in 5 vakken en 4 leerlingen in 6 vakken dan gaat het in dit geval om $6 \times 5 + 4 \times 6 = 54$ vakken.

Door het minteken voor elke correctiefactor is de correctie op de norm altijd een 'negatief' getal. Dit betekent dat we alleen correctiefactoren kennen die leiden tot een gecorrigeerde norm die lager ligt dan de landelijke norm.

Normen en kwalificaties

Er geldt voor elke onderwijssoort één norm, die leidt tot de kwalificaties 'onder de norm' en 'boven de norm'. In onderstaande tabel staat de norm per onderwijssoort.

Tabel 4.5b Norm per onderwijssoort

onderwijssoort	Onder de norm / boven de norm
Vmbo b	6,50
Vmbo k	6,23
Vmbo (g)t	6,19
Havo	6,27
Vwo	6,30

Deze normen worden verlaagd met de berekende correctie op de norm. We vergelijken vervolgens het werkelijk behaalde gemiddelde met de gecorrigeerde norm. Is dit gemiddelde lager, dan krijgt de onderwijssoort de kwalificatie 'onder de norm'. Ligt het gemiddelde op of boven de norm na correctie, dan volgt de kwalificatie 'boven de norm'.

Bestanden

Voor het berekenen van deze indicator zijn de 1 cijfer examenbestanden VO van de schooljaren 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019 gebruikt.

In deze bestanden staat ook aangegeven of de betreffende leerling woonachtig is in een apc-gebied.

Uit de gegevens van het doorstroombestand VO 2003-2019 is bepaald of er sprake is van opstroom. Het doorstroombestand VO gaat per schooljaar uit van de geldige inschrijvingen op 1 oktober.

4.6 Verschil SE-CE

Indicator

Het *Verschil SE-CE* speelt geen rol meer in het berekend eindoordeel van het nieuwe onderwijsresultatenmodel. De indicator is ontwikkeld om de civiele waarde van diploma's te bewaken. Een te hoog schoolexamencijfer maakte het voor leerlingen immers (te) makkelijk om een diploma te halen. We zien nu dat de functie om het civiel effect van het diploma te bewaken voor een deel is overgenomen door de vernieuwde zak-/slaagregeling die sinds 2012 van kracht is.

De indicator blijft wel onderdeel van de handhaving op de examenlicentie volgens artikel 29, lid 1a van de Wet op het Voortgezet Onderwijs, waarin staat dat een school mogelijk de examenlicentie verliest als het verschil SE-CE over een periode van drie jaar te groot is. Om zicht te houden op het verschil SE-CE, als onderdeel van deze handhaving, blijven we het verschil SE-CE tonen in de resultatenoverzichten en blijft de inspectie gebruik maken van een normering. Bij een langdurig te groot verschil zullen we dan ook optreden, in lijn met het genoemde wetsartikel. Daarnaast zullen we het verschil SE-CE als diagnostische informatie blijven hanteren. Maar het berekend eindoordeel over de onderwijsresultaten hangt er niet meer vanaf.

De indicator geeft het gemiddeld behaalde verschil tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van alle vakken, inclusief de beroepsgerichte vakken van alle leerlingen die geslaagd of gezakt zijn. Het gaat daarbij om de vakken waarin de leerlingen in dat jaar examen hebben gedaan. Resultaten behaald in een eerder jaar tellen niet mee. Dit geldt voor de vakken

waarin een leerling eerder examen heeft gedaan in verband met gespreid examen⁹. Ook de vakken die geen rol hebben gespeeld bij de uitslagbepaling blijven buiten de berekening. Dat zijn bijvoorbeeld de extra vakken waarin de leerling examen heeft gedaan, maar die hij/zij niet wil laten meetellen bij het al dan niet slagen.

De basis voor deze indicator is dus het verschil tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. De vakken die worden afgesloten met alleen een schoolexamen of alleen een centraal examen tellen dus niet mee, omdat voor die vakken geen verschil kan worden berekend. Vervolgens middelen we per jaar alle verschillcores van een onderwijssoort binnen een vestiging en bepalen we het aantal verschillcores waarop dat gemiddelde is gebaseerd. De jaargemiddelden worden alleen berekend als voor een onderwijssoort 30 of meer verschillcores bepaald kunnen worden. De grens van 30 verschillcores is genomen omdat bij heel kleine aantallen de informatiewaarde gering is.

De score van de indicator is het driejaargemiddelde verschil, gewogen naar het aantal verschillcores. Dit driejaargemiddelde verschil wordt alleen berekend als de gegevens van het meest recente jaar en minstens één ander jaar beschikbaar zijn. Een jaar met veel verschillcores (veel leerlingen en vakken) telt dan zwaarder mee in de berekening van het driejaargemiddelde dan een jaar met weinig verschillcores (weinig leerlingen en vakken).

Uit de berekening van het driejaargemiddelde verschil kan een positief of een negatief getal komen. Een positief getal betekent dat de cijfers voor het schoolexamen gemiddeld hoger zijn dan de cijfers voor het centraal examen. Bij een negatief getal zijn de cijfers voor het centraal examen gemiddeld hoger dan de cijfers voor het schoolexamen. Dit laatste komt minder vaak voor.

Speciale groepen leerlingen

Extraneus-kandidaten

De resultaten van de extraneus-kandidaten tellen niet mee bij de berekeningen.

Kandidaten met beperkt aantal examenvakken

De resultaten van leerlingen die, gezien het onderwijs dat zij volgen (bijvoorbeeld in vmbo basisberoepsgerichte leerweg – leerwerktraject en leerlingen aan ivo-mavo's), in minder vakken examen doen tellen ook mee bij de berekening van de indicator.

Correctiefactoren

Voor deze indicator wordt niet gecorrigeerd. Corrigeren veronderstelt dat er een grond is waarom verschillende groepen leerlingen waaronder leerlingen die wonen in een apc-gebied, of ingestroomde leerlingen, of leerlingen die opgestroomd zijn, een groter verschil tussen het SE- en CE-cijfer zouden kunnen hebben dan de overige leerlingen.

Normen en kwalificaties

Voor deze indicator zijn twee normen vastgesteld, die leiden tot de kwalificaties 'gering verschil', 'groot verschil' en 'zeer groot verschil'. De kwalificaties 'groot verschil' en 'zeer groot verschil' worden als onvoldoende beschouwd. In onderstaande tabel staan de normen.

Tabel 4.6a Normen

Score	kwalificatie
Verskil kleiner of gelijk aan 0,5	Gering verschil
Verskil groter dan 0,5 maar kleiner of gelijk aan 1,0	Groot Verschil
Verskil groter dan 1,0	Zeer groot verschil

Bestanden

⁹ De vakken waarin een leerling in het voorlaatste leerjaar examen heeft gedaan tellen wel mee. In de gebruikte bestanden zijn deze vakken niet herkenbaar en zijn daarom niet uit te sluiten.

Voor het berekenen van deze indicator zijn de 1 cijfer examenbestanden VO van de schooljaren 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019 gebruikt.

5 Beoordeling onderwijsresultaten per onderwijssoort

Wanneer alle indicatoren berekend zijn, kunnen we het eindoordeel berekenen. Dit **berekend** eindoordeel bestaat uit de varianten 'voldoende', 'onvoldoende', 'onvoldoende, tenzij' en 'geen oordeel'.

De beslisregel voor het berekend eindoordeel is gebaseerd op een balanced-score-principe. Dit houdt in dat we bij de beoordeling naar de balans kijken tussen enerzijds leerlingen kansen bieden door een ruimhartige determinatie en anderzijds leerlingen hoge resultaten laten halen aan het einde van hun schoolloopbaan. Vanuit dit balanced-scoreprincipe resulteert één indicator met de kwalificatie 'onder de norm' in een 'voldoende' bij het berekend eindoordeel.

Dit principe geeft scholen de ruimte om strategische keuzes te maken vanuit hun onderwijsvisie of leerlingpopulatie. Door verschillende elkaar tegenstrevende indicatoren te gebruiken, wordt vermeden dat de aandacht eenzijdig op slechts één indicator wordt gericht.

Het berekend eindoordeel is nog niet hetzelfde als een totaaloordeel over de onderwijsresultaten. Dit laatste wordt enkel gegeven door een inspecteur op basis van een onderzoek. Bij een dergelijk onderzoek betreft de inspecteur bijzondere omstandigheden van de school, het zogenaamde verhaal achter de cijfers. Om dit onderscheid duidelijk te maken, wordt **het berekend eindoordeel niet getoond op de publieke website van de inspectie**.

Beslisregel

De beslisregel voor het berekend eindoordeel is afhankelijk van het aantal indicatoren waarvoor een kwalificatie beschikbaar is.

*Kwalificatie van alle vier **of** van drie van de vier indicatoren beschikbaar*

Bij twee of meer indicatoren met de kwalificatie 'onder de norm' is het berekende eindoordeel 'onvoldoende'. Behalve wanneer er precies twee kwalificaties 'onder de norm' zijn, voor *Onderwijspositie t.o.v. advies po* en *Onderbouwsnelheid*. Dan is het berekende eindoordeel 'onvoldoende, tenzij'. In alle andere gevallen zijn de resultaten 'voldoende'.

Kwalificatie van twee van de vier indicatoren beschikbaar

Bij twee of meer indicatoren met de kwalificatie 'onder de norm' is het berekende eindoordeel 'onvoldoende'. Behalve wanneer er precies twee kwalificaties 'onder de norm' zijn, voor *Onderwijspositie t.o.v. advies po* en *Onderbouwsnelheid*. Dan is het berekende eindoordeel 'onvoldoende, tenzij'. In alle andere gevallen geldt 'geen oordeel'.

Kwalificatie van één indicator beschikbaar

In deze gevallen is geen oordeel te berekenen.

Onvoldoende, tenzij

Het oordeel 'onvoldoende, tenzij' is een bijzondere variant van het berekend eindoordeel. Dit oordeel wordt toegekend als alleen de twee indicatoren voor de onderbouw een kwalificatie 'onder de norm' krijgen. De twee indicatoren van de onderbouw hebben betrekking op de vestiging en daardoor geldt het oordeel 'onvoldoende, tenzij' dus voor **alle afdelingen** van een vestiging. Het tenzij in dit oordeel geldt voor de onderstaande situaties:

- De school kan aantonen dat één of beide onvoldoendes buiten hun invloedssfeer ligt. Bijvoorbeeld doordat een groot aantal leerlingen is blijven zitten, zonder dat de school dit kan worden verweten. Of doordat de school kan bewijzen dat aanleverende basisscholen te positief hebben geadviseerd.

- De school kan aantonen dat één of meerdere afdelingen geen verantwoordelijkheid hebben voor één of beide onvoldoendes. Dit kan spelen bij brede scholengemeenschappen, waar de onderbouw(teams) dermate gescheiden zijn dat afstroom of zittenblijven duidelijk is toe te rekenen aan bepaalde afdeling(en).

De inspectie zal dan hoe dan ook overgaan tot een gesprek met het bevoegd gezag om bovenstaande scenario's te onderzoeken.

Discretionaire bevoegdheid

Bij de beoordeling van de onderwijsresultaten is nadrukkelijk een rol voor de inspecteur weggelegd. Bijvoorbeeld wanneer een school aangeeft niet aan de leerresultatennormen te kunnen voldoen, gezien een leerlingenpopulatie met een bovengemiddelde hoeveelheid zorgleerlingen. De inspectie vraagt dan aan de school om zichtbaar te maken dat de school met deze leerlingen wel de maximale leerwinst behaalt. Het is aan de inspecteur om te beoordelen of de school overtuigend heeft aangetoond dat de leerresultaten van deze groep leerlingen voldoende zijn. Op basis hiervan kan de inspecteur gebruik maken van de discretionaire bevoegdheid en afwijken van het berekend oordeel.

Bijlage I **Controle correctiefactoren**

Methodologie voor de controle van de correctiefactoren

Met SPSS (Meerniveaumodellen volgens procedures MIXED en GENLINMIXED) zijn analyses gedaan waarmee de samenhang is bepaald tussen de voorgestelde correctiefactoren (apcg, instroom en opstroom) en de uitkomsten op de indicatoren die in aanmerking kwamen voor correcties (*Onderbouwsnelheid, Bovenbouwsucces* en *Examencijfers*). De belangrijkste procedure is een meerniveaumodel (leerlingen genest in vestigingen) over de drie jaren afzonderlijk. Ter controle zijn ook andere schattingsprocedures gebruikt, namelijk eenvoudige regressie zonder gebruik te maken van de meerniveauctuur en het berekenen van de correctiefactoren over drie jaar tegelijk. De gegevens van de drie jaren hebben betrekking op de schooljaren 2015/2016, 2016/2017 en 2017/2018.

Bij de analyses is vooral gebruik gemaakt van een tweenniveau-model met de niveaus leerling en vestiging. Voor de drie correctiefactoren is zowel gewerkt met het individuele kenmerk als met het vestigingskenmerk. Bij dat laatste gaat het op vestigingsniveau om de fractie van het aantal leerling met het betreffende kenmerk. Voor de beide niveaus en de drie correctiefactoren is gezamenlijk bepaald wat de relatie is met de uitkomsten van de leerling op de indicator. Op deze manier wordt rekening gehouden met twee zaken:

1. de mate waarin leerlingen met de kenmerken minder goed scoren op de indicatoren;
2. de mate waarin de schoolpopulatie een effect heeft op deze score.

Voor de correctiefactoren gelden de volgende eisen op basis van het technisch onderzoek:

- Bij minimaal twee van de drie onderzochte jaren zijn significante effecten op leerlingniveau geconstateerd.
- Alleen correctiefactoren die zorgen voor een korting van de norm tellen mee.

Voor de correctiefactoren die voldoen aan deze eisen wordt een gemiddelde over drie jaar berekend. Vervolgens zijn de driejaargemiddelde van leerling- en vestigingsniveau opgeteld en afgerond. Dit levert de uitkomst van de technische analyse voor de correctiefactor voor het betreffende kenmerk.

Procedure voor de beslissing over de correctiefactoren en de normen

De besluitvorming over de correctiefactoren en de normering van de onderwijsresultaten gebeurt in drie fasen.

Fase 1: Technische rapportage over de correctiefactoren en de normering. Omdat dit is gebaseerd op de beschikbare empirische evidentie op basis van alle data, gaat het om de hardst mogelijke gegevens.

Fase 2: Het advies van de inhoudsdeskundigen (inspecteurs, klankbordgroepen met het werkveld of geraadpleegde specialisten). Hier kunnen ook overwegingen meespelen welke minimale of maximale normen men gewenst vindt.

Fase 3: De beslissing van de inspectieleiding. Hier kunnen strategische overwegingen meespelen.

Bijlage II Hoe wordt met afrondingen gewerkt

Bij het onderzoek naar de correctiefactoren en de normen en de berekening van de indicatoren wordt tot het eind exact gewerkt (exact betekent hier met de rekenprecisie van de computer).

Voor gebruik in het onderwijsresultatenmodel zijn de meeste correctiefactoren en normen tot twee decimalen achter de komma rekenkundig afgerond. Dat is in de praktijk van opbrengstgericht werken en het toezicht voldoende nauwkeurig.

De indicatoren worden in het rekenproces in meer dan twee decimalen doorgerekend. Het eindresultaat wordt aan het eind van het rekenproces tot twee decimalen afgerond. Hetzelfde geldt voor de gecorrigeerde norm. Eerst worden de omvang van de correcties zo nauwkeurig mogelijk toegepast. Daarna wordt de vestigingsnorm (absolute norm minus correctie) bepaald en vervolgens afgerond. Deze afgeronde gecorrigeerde norm wordt toegepast op de berekende afgeronde indicator.

Er zijn verschillende werkwijzen bij de toepassing van de norm bij de afronding mogelijk. Zie daarvoor de onderstaande tabel.

Tabel II.a Toepassing van de absolute norm 6,33.
Score lager dan 6,33 is onder de norm, score gelijk of hoger dan 6,33 is boven de norm

A. Score na berekening (voorbeelden)	B. Afgeronde score (deze score wordt gepubliceerd)	C. Normtoepassing op de berekende score in kolom A (werkwijze 1)	D. Normtoepassing op de afgeronde score in kolom B (werkwijze 2)
6,3291	6,33	Onder de norm	Boven de norm
6,3310	6,33	Boven de norm	Boven de norm
6,3261	6,33	Onder de norm	Boven de norm
6,3249	6,32	Onder de norm	Onder de norm
6,32501	6,33	Onder de norm	Boven de norm
6,3250000 (exact)	6,33	Onder de norm	Boven de norm
		Deze werkwijze wordt niet toegepast	Deze werkwijze wordt toegepast

We passen de norm (na correctie) toe op de afgeronde score (kolom B). Het resultaat van deze normtoepassing is te vinden in kolom D. Een andere mogelijkheid was geweest dat we de norm zouden toepassen op de niet afgeronde score van kolom A. Het resultaat daarvan staat in kolom C. Deze methode is niet toegepast. Als we deze werkwijze gekozen zouden hebben, dan kan men onder de norm zitten, terwijl dit door de afronding niet in het gepubliceerde getal is te zien. Om deze verwarring te voorkomen is voor de werkwijze gekozen waarbij de norm wordt toegepast op de afgeronde score.

Bijlage III Rekenvoorbeeld per indicator

Inleiding

Voor de inzichtelijkheid van de rekenvoorbeelden is een aantal keuzes gemaakt. Zo zijn getallen weergegeven met maximaal twee decimalen (rekenkundig afgerond) en zijn de berekende waarden van de indicatoren per jaar opgenomen om trends zichtbaar te maken.

Bij de daadwerkelijke berekeningen en het bepalen van de kwalificaties wordt gewerkt met onafgeronde getallen. Pas bij de laatste stap, namelijk de vergelijking van het driejaargemiddelde met de norm wordt (rekenkundig) afgerond. Zie bijlage II voor deze werkwijze.

Onderwijspositie t.o.v. advies po

Tabel III.a Voorbeeld van berekening indicator en kwalificatie

Indicator	Som van op- en afstroom	Aantal leerlingen	Gemiddeld percentage	
2017-2018	4	123	3,25%	
2018-2019	21	121	17,36%	
2019-2020	33	128	25,78%	
Som driejaren	58	372		
driejaargemiddelde				15,59%
Vergelijkingsgroep: VMBO (g)t/HAVO/VWO				
Norm				-0,55%
Kwalificatie				Boven de norm

In de drie jaren gaat het om 123, 121 respectievelijk 128 leerlingen die voldoen aan de voor deze indicator gestelde voorwaarden. Voor die leerlingen is het gemiddelde percentage bepaald dat meer of minder is opgestroomd dan afgestroomd. In het meest recente jaar is dat percentage 25,78 procent. Dat betekent dat op deze vestiging sprake is van bijna 26 procent meer opstroom dan afstroom. In de jaren daarvoor gaat het om 3,25 procent respectievelijk 17,36 procent. Het driejaargemiddelde is 15,59 procent.

De vestiging valt in de vergelijkingsgroep vmbo (g)t/havo/vwo. Voor deze vergelijkingsgroep geldt de norm -0,55 procent. Het gemiddelde van de vestiging ligt boven deze norm, waardoor de vestiging de kwalificatie 'boven de norm' krijgt.

Onderbouwsnelheid

Tabel III.b Voorbeeld van berekening indicator, correctie factoren en kwalificatie

Indicator	Aantal bevorderde leerlingen	Aantal leerlingen	Gemiddeld percentage	
2016-2017	261	263	99,24%	
2017-2018	272	275	98,91%	
2018-2019	257	260	98,85%	
Som drie jaren	790	798		
driejaargemiddelde				99,00%
Correctiefactoren				
	apcg	instroom		totaal
aantal leerlingen:				
2016-2017	64	2		
2017-2018	75	6		
2018-2019	69	3		
som drie jaren	208	11		
correctiefactor	-3,0%	-2,5%		
correctievolume	-624,0	-27,5		-651,5
Normen				
correctie op norm				-0,82%
norm				95,50%
norm na correctie				94,68%
kwalificatie				
				Boven de norm

Vanuit het eerste schooljaar is 99,24 procent van de 263 leerlingen doorgestroomd naar een hoger leerjaar. In de twee daarop volgende jaren gaat het om 98,91 procent van 275 leerlingen en 98,85 procent van 260 leerlingen. Het gewogen driejaargemiddelde is dan 99,00 procent.

Voor de beide correctiefactoren, namelijk apcg en instroom is het correctievolume bepaald, door de som van de betreffende aantallen leerlingen over de drie jaren te vermenigvuldigen met de vastgestelde waarde van de correctiefactor. Als voorbeeld nemen we hier de getallen voor de correctiefactor instroom. In de drie jaren zijn respectievelijk 2, 6 en 3 leerlingen (totaal 11) leerlingen ingestroomd. De correctiefactor is bepaald op -2,5 procent en door vermenigvuldiging met het totaal aantal ingestroomde leerlingen (11) komt het correctievolume voor deze correctiefactor op -27,5.

Het totale correctievolume van de twee correctiefactoren gezamenlijk is -651,5.

In dit voorbeeld is de correctie op de norm dan -0,82 (totaal correctievolume -651,5 gedeeld door het totaal aantal leerlingen 798).

De vastgestelde norm is 95,50, waardoor de norm na correctie uitkomt op $95,50 - 0,82 = 94,68$.

De kwalificatie voor de vestiging in dit voorbeeld is 'boven de norm', omdat het gewogen driejaargemiddelde van 99,00 procent groter is dan de norm na correctie.

Bovenbouwsucces

Tabel III.c Voorbeeld van berekening indicator, correctiefactoren en kwalificatie voor de onderwijssoort havo

Indicator	Aantal succesvolle leerlingen	Aantal leerlingen	Gemiddeld percentage	
2016-2017	176	214	82,24%	
2017-2018	202	225	89,78%	
2018-2019	202	249	81,12%	
Som drie jaren	580	688		
driejaargemiddelde				84,30%
Correctiefactoren				
	apcg	Instroom	Opstroom	totaal
aantal leerlingen:				
2016-2017	9	5	8	
2017-2018	6	6	8	
2018-2019	6	14	8	
som drie jaren	21	25	24	
correctiefactor	-7,0%	-7,5%	-1,5%	
correctievolume	-147,0	-187,5	-36,0	-370,5
Normen				
correctie op norm				-0,54%
norm				82,00%
norm na correctie				81,46%
kwalificatie				
				Boven de norm

In de drie jaren is van respectievelijk 214, 225 en 249 leerlingen bepaald of hun overgang naar het volgende schooljaar succesvol was of niet. De hieruit bepaalde percentages succesvolle leerlingen zijn 82,24, 89,78 en 81,12 procent. Dat leidt tot een gewogen driejaargemiddelde van 84,30 procent.

Voor de drie correctiefactoren, namelijk apcg, instroom en opstroom is het correctievolume bepaald, door de som van de betreffende aantallen leerlingen over de drie jaar te vermenigvuldigen met de vastgestelde waarde van de correctiefactor. Als voorbeeld de getallen voor de correctiefactor instroom. In de drie jaren zijn respectievelijk 5, 6 en 14 leerlingen ingestroomd. In totaal dus 25 leerlingen. De correctiefactor is -7,5 procent. Dat levert dus een correctievolume van -187,5 (-7,5 * 25).

Het totale correctievolume voor de drie correctiefactoren gezamenlijk is -370,5. Door deling van dit totale correctievolume door de som van het aantal leerlingen over de drie jaar (688) is de correctie op de norm van -0,54. De norm wordt dus 0,54 procent lager.

De norm voor correcties is 82,00 procent. De kwalificatie is gebaseerd op de normen na correctie, namelijk 81,46 procent.

Het gewogen driejaargemiddelde in dit voorbeeld is 84,30 procent. Dit gemiddelde ligt boven de norm na correctie, vandaar dat de havo in dit voorbeeld de kwalificatie 'boven de norm' heeft gekregen.

Examencijfers

Tabel III.d Voorbeeld van berekening indicator, correctiefactoren en kwalificatie voor vmbo b

Indicator	Som van CE-cijfers	Aantal vakken	Gemiddeld CE-cijfer	Aantal leerlingen	
2016-2017	1514,8	225	6,73	45	
2017-2018	1076,0	155	6,94	31	
2018-2019	1179,1	170	6,94	34	
som drie jaren	3769,9	550		110	
driejaargemiddelde					6,85
Correctiefactoren					
	apcg				totaal
aantal leerlingen					
2016-2017	3				
2017-2018	2				
2018-2019	4				
som drie jaren	9				
correctiefactor	-0,25				
correctievolume	-2,25				-2,25
Normen					
correctie op norm					-0,02
Norm					6,50
Norm na correctie					6,48
Kwalificatie					
Kwalificatie					Boven de norm

De leerlingen in vmbo b hebben in de drie jaren in respectievelijk 225, 155 en 170 vakken centraal examen gedaan. Dat heeft geresulteerd in gemiddelde CE-cijfers van 6,73, 6,94 en 6,94. Over de drie jaren hebben de leerlingen een gemiddelde 6,85 behaald.

Er zijn in de drie jaren respectievelijk 3, 2 en 4 leerlingen woonachtig in een apc-gebied. Met een correctiefactor van -0,25, levert dit na vermenigvuldigd met het totaal aantal apcg-leerlingen (9) een correctievolume van -2,25 op.

De correctie op de norm is berekend door het totale correctievolume te delen door het aantal leerlingen dat in de drie jaren centraal examen hebben gedaan. De correctie op de norm is in dit voorbeeld dus -0,03 (-2,25 gedeeld door 110 (45 + 31 + 34)).

De norm is 6,50. De norm na correctie is dan 6,48. Het werkelijk behaalde driegemiddelde 6,85 ligt boven de norm na correctie. Vandaar dat de vmbo b in dit voorbeeld voor deze indicator de kwalificatie 'boven de norm' krijgt.

Vershil SE-CE

Tabel III.e Voorbeeld van berekening indicator en kwalificatie voor vmbo (g)t

Indicator	Som van verschilscores	aantal verschilscores	Gemiddeld verschil	
2016-2017	67,90	529	0,13	
2017-2018	65,50	688	0,10	
2018-2019	61,30	330	0,19	
som drie jaren	194,70	1547		
driejaargemiddelde				0,13
normen				
Norm groot verschil / zeer groot verschil				1,00
Norm gering verschil / groot verschil				0,50
kwalificatie				
				gering verschil

In het vmbo (g)t hebben de leerlingen in het eerste jaar van het driejaargemiddelde in 529 vakken examen gedaan die zowel met een schoolexamen als met een centraal examen worden afgesloten. De gemiddelde verschilscore tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen voor die 529 vakken is 0,13. In het tweede jaar van het driejaargemiddelde gaat het om 688 vakken met een gemiddelde verschilscore van 0,10 en in het derde jaar om 330 vakken en is de gemiddelde verschilscore 0,19.

Voor deze vmbo (g)t is het gemiddelde verschil over drie jaren 0,13. Dit gemiddelde ligt onder de norm 'gering verschil' / 'groot verschil', vandaar de kwalificatie 'gering verschil'.

Bijlage IV Begrippen

Begrip	verklaring
Apcg	Armoedeprobleemcumulatiegebied
Afstroom	Overgang naar een lagere onderwijssoort
Balanced score	Een score model waarbij de uitkomst gebaseerd is op een evenwichtige verdeling (balans) van de scores op afzonderlijke indicatoren. Bij het onderwijsresultatenmodel houdt balanced score houdt in dat we bij de beoordeling kijken naar de balans tussen verschillende aspecten van de onderwijsresultaten
Bovenbouw	Alle leerjaren vanaf leerjaar 3, onderscheiden naar onderwijssoort
BRIn	Basisregistratie instellingen. Een zelfstandige onderwijsinstelling heeft een uniek BRIn-nummer.
BROn	Basisregisteronderwijs
Correctiefactor	Kenmerk van leerlingen waarbij bij de bepaling van de kwalificatie van een indicator (onder de norm / boven de norm) rekening wordt gehouden, namelijk apcg, lwoo en tussentijdse instroom
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs (beheerder BRON en leverancier diverse bestanden, waaronder 1 cijfer bestanden en doorstroombestand)
Extraneus	Leerling die niet staat ingeschreven op de school waar hij/zij examen doet
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Lwoo	Leerweg ondersteunend onderwijs
Nieuwkomers	Dit zijn leerlingen die vreemdeling zijn als bedoeld in art.1, onder m, van de Vreemdelingenwet 2000, en op 1 oktober van enig kalenderjaar korter dan twee jaar in Nederland verblijven
Onderbouw	Onderwijs in de leerjaren 1 en 2, zonder onderscheid naar onderwijssoorten
Opstroom	Overgang naar een hogere onderwijssoort
Opstroom (correctiefactor)	De correctiefactor opstroom geldt specifiek voor directe gediplomeerde opstroom: <ul style="list-style-type: none"> - Gediplomeerde vmbo (g)t naar havo leerjaar 4; - Gediplomeerde havo naar vwo leerjaar 5.
Percentielscores	Percentielscores geven aan hoeveel procent van de onderzochte eenheden hetzelfde of een lager resultaat heeft behaald.
Tussentijdse instroom	Leerling die in voorafgaand schooljaar onderwijs volgde op een ander brin
Vestiging	Een zelfstandige organisatorische eenheid binnen een instelling (Brin).
vmbo b	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs basisberoepsgerichte leerweg
vmbo k	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs kaderberoepsgerichte leerweg
vmbo (g)t	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs gemengde leerweg en/of theoretische leerweg
Vwo	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

Bijlage V Onderwijsresultatenmodel vanaf 2020: wijzigingen

Hieronder staat een korte opsomming van de wijzigingen die vanaf 2020 in het Onderwijsresultatenmodel zullen worden doorgevoerd.

- De normen blijven gelijk, behalve de norm voor de indicator 'Bovenbouwsucces' van het havo. Deze wordt wel verhoogd, enerzijds omdat er zorgen bestaan over het havo, anderzijds omdat in het huidige model de norm coulanter is voor het havo dan voor de andere onderwijssoorten.
- De correctiefactor leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) stopt. Met de invoering van Passend Onderwijs is lwoo niet meer voor alle scholen op uniforme wijze bepaald. Het effect van het wegvallen van deze correctiefactor is beperkt, omdat de correctie grotendeels opgevangen wordt door de correctiefactor apcg.
- Er komt een nieuwe correctiefactor voor gediplomeerde opstroom van vmbo (g)t naar havo en van havo naar vwo. Hiermee stimuleren wij deze opstroom.
- Er wordt een actuele tabel voor apcg gebruikt waar meer wijken en dus meer leerlingen onder vallen.
- Door de wijzigingen in correctiefactoren veranderen de waarden van correcties ook.
- In de gepubliceerde Onderwijsresultatenoverzichten geven we voortaan expliciet aan dat dit uitsluitend de berekende onderwijsresultaten betreft en niet het eindoordeel over de onderwijsresultaten zoals de inspecteur afgeeft. In de aangepaste Regeling leerresultaten VO wordt de discretionaire bevoegdheid van de inspecteur – de mogelijkheid om van het berekende oordeel af te wijken – expliciet beschreven.

Schematisch overzicht van wijzigingen per indicator

R1 Onderwijspositie t.o.v. advies-PO

Geen wijzigingen, normen blijven gelijk. Er is geen correctie op de norm.

R2 Onderbouwsnelheid

De normen blijven gelijk.

Correctiefactoren maximale waarde

	Was in 2016	Wordt in 2020
Instroom	-2,5%	-2,5%
APCG. Actuelere tabel, meer wijken	-4,0%	-3,0%

R3 Bovenbouwsucces

De normen blijven gelijk, behalve voor havo.

	Was in 2016	Wordt in 2020
Vmbo b	88,0%	88,0%
Vmbo k	87,0%	87,0%
Vmbo (g)t	87,0%	87,0%
Havo	80,0%	82,0%
vwo	82,0%	82,0%

Correctiefactoren

De correctiefactor lwoo verdwijnt en er komt een nieuwe correctiefactor voor gediplomeerde opstroom vmbo-(g)t naar havo en havo naar vwo.

Correctiefactoren maximale waarde

	LWOO		Apcg		Instroom		Opstroom	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Vmbo b	-1,0%	-	-9,5%	-6,5%	-3,0%	-5,0%	-	-
Vmbo k	-2,0%	-	-7,5%	-5,0%	-6,0%	-4,5%	-	-
Vmbo (g)t	-5,0%	-	-9,5%	-7,5%	-3,5%	-4,5%	-	-
Havo		-	-10,0%	-7,0%	-9,0%	-7,5%	-	-1,5%
Vwo		-	-6,0%	-4,0%	-13,5%	-14,0%	-	-2,0%

E Examencijfers

De normen blijven gelijk.

Correctiefactoren

De correctiefactor lwoo verdwijnt en er komt een nieuwe correctiefactor voor gediplomeerde opstroom vmbo-(g)t naar havo en havo naar vwo.

Correctiefactoren maximale waarde

	LWOO		Apcg		Opstroom	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Vmbo b	-0,25	-	-0,25	-0,25	-	-
Vmbo k	-0,20	-	-0,20	-0,10	-	-
Vmbo (g)t	-0,25	-	-0,30	-0,25	-	-
Havo		-	-0,20	-0,20	-	-0,05
Vwo		-	-0,30	-0,25	-	-0,60